

Υψηλές προσδοκίες μέσα σε προκλήσεις

Το κεντρικό ερώτημα για την ελληνική οικονομία στο νέο έτος είναι εάν και πώς θα μπορέσει να διατηρήσει τη δυναμική μεγέθυνσης που έχει, ώστε αυτή να αποκτήσει μονιμότερα χαρακτηριστικά. Για να απαντηθεί αυτό το ερώτημα, θα πρέπει κανείς να δει αναλυτικότερα επιμέρους πλευρές του.

Το πρώτο ζήτημα είναι πού στηρίζεται η τρέχουσα μεγέθυνση, η οποία βέβαια επιβραδύνεται αλλά παραμένει σημαντικά υψηλότερη από τον μέσο όρο στην Ευρώπη και αν αυτή μπορεί να συνεχιστεί με τα ίδια χαρακτηριστικά. Ο κεντρικός ρόλος ανήκει στη σταδιακή αύξηση των επενδύσεων και αντίστοιχη μείωση της ανεργίας, καθώς η χώρα μεσοπρόθεσμα ανακάμπτει από τη βαθιά κρίση στην οποία βρέθηκε για σχεδόν μία δεκαετία. Η ανάκαμψη αυτή δεν έχει ολοκληρωθεί και ιδίως στην πλευρά των επενδύσεων το κενό παραμένει μεγάλο, αλλά σταδιακά θα αμβλύνεται η θετική επίδραση. Καθώς η μείωση της ανεργίας δεν θα μπορεί να γίνεται με τον ίδιο ρυθμό στα επόμενα χρόνια, θα είναι μειωμένη και η σχετική συνεισφορά της. Αντίστοιχα, οι επενδύσεις πλέον κινούνται σε περιβάλλον με υψηλότερο κόστος από ό,τι τα προηγούμενα χρόνια και θα πρέπει να τεκμηριώνεται καλύτερα το πώς θα μπορεί να παραμένουν ελκυστικές.

ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Ενα δεύτερο σχετικό ζήτημα αφορά τις τάσεις στην κατανάλωση. Σε όλη την Ευρώπη υπήρξε ιδιαίτερα ισχυρή ανάκαμψη μετά τους περιορισμούς της πανδημίας, η οποία

ΝΙΚΟΣ ΒΕΤΤΑΣ
Γενικός διευθυντής του IOBE, καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

επί του παρόντος δεν έχει σε μεγάλο βαθμό υποχωρήσει πολύ παρά τον πληθωρισμό. Είναι ενδιαφέρον ότι τα νοικοκυριά μπορεί να άλλαξαν ορισμένες από τις διαθέσεις τους σε σχέση με την κατανάλωση, καθώς οι εμπειρίες που είχαν από τους περιορισμούς της πανδημίας, αλλά και από το ευμετάβλητο περιβάλλον που συνέθεσαν οι γεωπολιτικές εντάσεις και το υψηλό κόστος ενέργειας τα έκανε να αναθεωρήσουν σχεδιασμούς και προτεραιότητές τους. Είδαμε μια υψηλότερη τάση κατανάλωσης ιδίως σε υπηρεσίες, γιατί η αβεβαιότητα δημιούργησε μια προτίμηση για το παρόν παρά για το μέλλον. Καθώς όμως τα εισοδήματα και οι αποταμιεύσεις μειώνονται, ένα κρίσιμο ερώτημα είναι εάν και πότε θα αντιστραφεί αυτή η τάση. Ενα τρίτο ζήτημα είναι η ίδια η

εξέλιξη του παγκόσμιου πλαισίου στο οποίο κινείται η οικονομία μας. Ακόμη και αν ελπίζει κανείς ότι έντονες κρίσεις όπως η πανδημία, η εκτόξευση του κόστους στις αγορές ενέργειας και οι πολεμικές και γεωπολιτικές εντάσεις σε κομβικές περιοχές δεν θα υπάρξουν εκ νέου, παραμένουν ανοικτά δύσκολα ερωτήματα.

ΑΓΟΡΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Θα παραμείνουν σε θετική τροχιά οι αγορές κεφαλαίου ή θα υπάρξει ισχυρή αναταραχή λόγω της αύξησης των κεντρικών επιτοκίων; Το κόστος μετάβασης σε πράσινες και περιβαλλοντικά φιλικές τεχνολογίες θα επιβαρύνει περαιτέρω το ήδη υψηλό κόστος σε πολλούς τομείς και πώς θα μοιραστεί αυτή η επιβάρυνση ανάμεσα σε κλάδους και διαφορετικές οικονομίες; Πώς θα αναδιαταχθεί το παγκόσμιο εμπόριο;

Το πιο σημαντικό ζήτημα, όμως, που τελικά θα κρίνει αν η μεγέθυνση της οικονομίας μας θα συνεχιστεί και την επόμενη χρονιά είναι το εάν θα εμποδωθεί μια πορεία συστηματικών παρεμβάσεων, καθώς ούτε η παραγωγική βάση ούτε η λειτουργία του δημόσιου τομέα είναι ακόμη στο επιθυμητό επίπεδο. Ακόμη και αν η πρόοδος είναι αναγκαστικά σταδιακή, η σταθερότητα στη στόχευση θα είναι απαραίτητη για να μην εξασθενήσει σύντομα η θετική δυναμική. ☐